

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

برنامه درسی

دوره: دکتری

رشته: فلسفه تعلیم و تربیت

گروه: علوم انسانی

مصوبه جلسه مورخ ۶۶/۷/۱۱ شورای عالی برنامه ریزی آموزش عالی

نسخه بازنگری شده مورخ ۹۳/۷/۱۵

بِسْمِ اللَّهِ الرَّمَّانِ الرَّحِيمِ

مصوبه جلسه مورخ ۹۳/۷/۱۵ شورای رؤسای گروه های برنامه ریزی آموزش عالی

- ۱- با استناد به آیین نامه واگذاری اختیارات برنامه ریزی درسی مصوب ۱۳۷۹ برنامه درسی بازنگری شده دوره دکتری رشته فلسفه تعلیم و تربیت پیشنهادی دانشگاه تهران در جلسه مورخ ۹۳/۷/۱۵ شورای رؤسای گروه های برنامه ریزی آموزشی وزارت تصویب شد.
- ۲- برنامه درسی بازنگری شده مذکور از تاریخ تصویب جایگزین برنامه درسی دوره دکتری رشته فلسفه تعلیم و تربیت مصوب جلسه ۹۶ مورخ ۶۶/۷/۱۱ شورای برنامه ریزی می باشد.
- ۳- این برنامه از تاریخ تصویب برای تمامی دانشگاه ها و مؤسسه های آموزش عالی و پژوهشی کشور که طبق مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری فعالیت می کنند برای اجرا ابلاغ می شود.
- ۴- این برنامه برای دانشجویانی که بعد از تاریخ تصویب برنامه، در دانشگاهها پذیرفته می شوند لازم الاجرا است.
- ۵- این برنامه از تاریخ تصویب به مدت ۵ سال قابل اجراست و پس از آن قابل بازنگری است.

عبدالرحیم نوه ابراهیم

دبیر شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

رزق

مشخصات کلی برنامه درسی دوره دکتری
رشته: فلسفه تعلیم و تربیت (Philosophy of Education PHD)

۱. تعریف و هدف:

رشته فلسفه تعلیم و تربیت یکی از رشته های حوزه علوم تربیتی در دوره دکتری می باشد و شامل مجموعه ای هماهنگ از فعالیتهای آموزشی و پژوهشی است. دانش آموزش و پرورش یکی از نیازهای اساسی جامعه بشری از جمله جامعه ماست. کلیه برنامه ها، فعالیتهای آموزشی و پرورشی در کلیه سطوح، از خانواده تا نهادهای رسمی و غیر رسمی نیازمند بهره گیری از یافته های این حوزه می باشد. اما در این میان توجه به زیرساختهای این فعالیتهای نقطه آغاز و تعیین کننده اهداف و سوگیریهای کلیه فعالیت ها و نهادهای آموزشی و پرورشی می باشد. رشته فلسفه تعلیم و تربیت در پی بررسی مبانی نظری و بنیادهایی است که زیربنای تعیین اهداف، برنامه ها، محتوا و ... می باشد. در غیر این صورت یکپارچگی، هماهنگی و خطر انحراف از اهداف، برنامه ها را تهدید می کند و معیاری برای ارزیابی نخواهد بود.

متخصصان این رشته در وزارتخانه های آموزش و پرورش، آموزش عالی، بخش آموزش در کلیه وزارتخانه ها و در نهادهای غیررسمی آموزش و پرورش می توانند مفید و فعال باشند. هدف از برگزاری این دوره تربیت متخصصان کارآمدی است که به تحلیل و بررسی مبانی نظری و فلسفی آموزش و پرورش در سیاست گذاری، برنامه ریزی و نحوه اجرای برنامه ها و کلیه فعالیت های آموزشی و پرورشی در حوزه کلان (سطوح ستادی) و نیز حوزه عمل در نهادهای آموزشی بپردازد.

۲. ضرورت و اهمیت

از وجوه ضرورت بازنگری مذکور، توجه و تمرکز بر غایات، اهداف و ارزشها است که جایگاه اصلی آنها در حوزه های انسان شناسی و ارزش شناسی است. زیرا انسان به مثابه موضوع تعلیم و تربیت و ارزشها به سان جهت گیریهای کلی و اساسی در تربیت تلقی می شود. غفلت از اهداف و ارزشهای مذکور موجب آسیب ها و خساراتی در عرصه آموزش و پرورش می شود زیرا مولفه های مورد نظر در حکم راهنمای عمل آدمی برای تحقق انسان آرمانی است و اهتمام به موارد مذکور موجب شفاف سازی اقدام در زمینه آموزش و پرورش می شود. گروه فلسفه تعلیم و تربیت با اتکاء بر این واقعیت و به منظور تبیین شفاف پیامدها و دلالتهای ناشی از تفکرات و مبانی فلسفه ها و مکاتب متنوع و متفاوت مترصد آن است که اولاً مکاتب فلسفی غرب و دلالتهای تربیتی آنها به درستی مورد بازشناسی قرار گرفته و نقش و آثار آنها در قلمرو اهداف تربیت، نظام آموزشی نسبت معلم و شاگرد و برنامه درسی و ... مورد کند و کاو قرار گیرد و ثانیاً به لحاظ ابتناء فرهنگ و باورهای جامعه بر آموزه های دین اسلام، به مبانی فلسفه اسلامی و آثار و نفوذهای تربیتی آن نیز توجه جدی بعمل آید و در همین راستا از اندیشه های فیلسوفان بر جسته مسلمان در حوزه تعلیم و تربیت بهره گرفته شود.

۳. نقش و توانایی فارغ التحصیلان

- از وجوه توانایی فارغ التحصیلان، آشنایی با مبانی فلسفی و مفروضات اساسی نظریه ها، الگوها و مدل های موجود در نظام های تعلیم و تربیت به منظور درک تمایز و تشابهات و میزان کاربردپذیری آنها در جوامع مختلف، با آراء و اندیشه های معاصر در عرصه فلسفه تعلیم و تربیت و بررسی میزان کارآمدی و توانایی تعلیم فلسفی مورد نظر در زمینه آموزش و پرورش بومی است.

- رشد قابلیت های مطالعه تطبیقی میان مکاتب و آراء فلسفی و دلالت های تربیتی مأخوذ از آنها یکی از توانمندی های فارغ التحصیلان است، زیرا بررسی های مقایسه ای امکان یافتن نقاط قوت و ضعف آنها را فراهم می آورد.

- یکی از انتظارات گروه از فارغ التحصیلان، توانایی آنان برای نقد و بررسی مکاتب و آراء فلسفی گوناگون است زیرا نیل به رویکرد منتقدانه در پرتو مطالعات عمیق و کند و کاو در دیدگاه های فلسفی معاصر حاصل می شود.

- توانایی فارغ التحصیلان برای نظریه پردازی، یکی دیگر از انتظارات گروه در همین راستا می باشد زیرا دانشجویان دکتری طی دوره های آموزشی و پژوهشی و همزمان با نقد و بررسی اندیشه های فلسفی معاصر و دلالت های تربیتی آنها قادر خواهند بود به ارائه نظریه های جدید بپردازند و به عبارت دیگر از حیث تولید علم و جنبش نرم افزاری با ابتناء بر مبانی زیرساختی و بنیادی فرهنگ خودی، نقش خویش را ایفا نمایند.

۴. طول دوره و شکل نظام

حداکثر مدت مجاز در دوره دکتری رشته فلسفه تعلیم و تربیت مطابق با آیین نامه آموزشی دوره دکتری می باشد.

۵. تعداد و نوع واحدهای درسی

دوره دکتری رشته فلسفه تعلیم و تربیت، دارای دو مرحله آموزشی و پژوهشی است. مرحله آموزشی شامل ۱۸ واحد درسی می باشد.

با تشخیص گروه، دانشجویان موظف هستند از میان دروس جبرانی (جدول شماره ۱)، واحدهای لازم را بگذرانند. حداکثر تعداد واحدهای جبرانی ۶ واحد می باشد. تعداد واحدهای رساله در مرحله پژوهشی ۱۸ واحد و مجموع واحدهای آموزشی و پژوهشی ۳۶ واحد (۱۸ واحد درس و ۱۸ واحد رساله) می باشد.

۶. شرایط پذیرش دانشجو

کلیه دارندگان گواهی نامه کارشناسی ارشد در رشته های مختلف، یکی از دانشگاه های معتبر داخل یا خارج که مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فن آوری باشند، می توانند در آزمون ورودی این دوره شرکت کنند.

فصل دوم

جداول دروس

جدول شماره ۱- دروس کمبود

رشته: فلسفه تعلیم و تربیت

مقطع: دکتری

ردیف	نام درس	تعداد واحد	جمع	نظری	عملی	پیش نیاز/ هم نیاز
۱	فلسفه معاصر	۲	۲	۳۲	-	
۲	زبان تخصصی	۲	۳	۴۸	-	
۳	فلسفه تطبیقی	۲	۲	۳۲	-	
۴	فلسفه اسلامی	۲	۲	۳۲	-	
	جمع کل	۹	۹	۱۴۴	-	

* لازم به ذکر است، تعداد واحد جبرانی که هر دانشجو باید بگذراند، حداکثر ۶ واحد می باشد که برحسب تشخیص گروه آموزشی و در صورت نیاز، به دانشجو ارائه می شود.

۲- دروس اصلی رشته: فلسفه تعلیم و تربیت مقطع: دکتری

ردیف	نام درس	تعداد واحد	جمع	نظری	عملی	پیش نیاز / هم نیاز
۱	مبانی فلسفی نظریه های یادگیری و تدریس	۲	۲	۳۲	-	
۲	روشهای تحقیق فلسفی	۲	۲	۳۲	-	
۳	مبانی فلسفی آموزش و پرورش ایران	۲	۲	۳۲	-	مکتبهای فلسفی و آراء تربیتی (۱)
۴	مکتب های فلسفی و آراء تربیتی (۱)	۲	۲	۳۲	-	فلسفه تطبیقی
۵	مکتب های فلسفی و آراء تربیتی (۲)	۲	۲	۳۲	-	مکتبهای فلسفی و آراء تربیتی (۱)
۶	تاریخ اندیشه های تربیتی (۱)	۲	۲	۳۲	-	
	جمع کل	۱۲	۱۲	۱۹۲	-	

جدول شماره ۳ دروس اختیاری رشته: فلسفه تعلیم و تربیت مقطع: دکتری

ردیف	نام درس	تعداد واحد	جمع	نظری	عملی	پیش نیاز / هم نیاز
۱	تاریخ اندیشه های تربیتی (۲)	۲	۲	۳۲	-	تاریخ اندیشه های تربیتی (۱)
۲	فلسفه تربیتی اسلام	۲	۲	۳۲	-	
۳	رویکرد فلسفی در برنامه ریزی درسی	۲	۲	۳۲	-	مکتب های فلسفی و آراء تربیتی (۱)
۴	تربیت در نهج البلاغه	۲	۲	۳۲	-	
۵	مربیان بزرگ	۲	۲	۳۲	-	
۶	تربیت از دیدگاه قرآن و سنت	۲	۲	۳۲	-	
	جمع کل	۱۲	۱۲	۱۹۲	-	

* لازم به ذکر است؛ دانشجو با توجه به حیطه موضوعی رساله خود می تواند ۳ درس از ۶ درس فوق را انتخاب کند.

فصل سوم

سرفصل دروس

مبانی فلسفی نظریه های یادگیری و تدریس

Philosophical Foundations of Theories of Learning and Teaching

تعداد واحد: ۲ واحد

تعداد ساعت: ۳۲ ساعت

نوع درس: اصلی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

آموزش تکمیلی عملی: روش کارگاهی

اهداف کلی: آشنایی دانشجویان با نظریه های مطرح در حوزه یادگیری و تدریس و ویژگیهای آنها و نیز آگاهی به مبانی فلسفی و خاستگاه نظریه های مذکور و نقد و ارزیابی آنها
اهداف رفتاری:

- آشنایی با مفاهیم اساسی شناخت، یادگیری و تدریس
  - آشنایی با چهار پارادایم اصلی در حوزه یادگیری و تدریس
  - آشنایی با مبانی فلسفی و خاستگاه پارادایم های اصلی در حوزه مذکور
- سرفصل درس: نظری : عملی :-

- مفهوم شناسی شناخت، فراشناخت و مؤلفه های آنها
- مطالعه نظامدار یادگیری: تأملی در معنا و مفهوم نظریه، وجوه نظریه، از پژوهش تا نظریه
- جلوه های نخستین دانش شناسی و نظریه های یادگیری: افلاطون، ارسطو
- ویژگیهای تجربه گرایی (حسی نگری، کاهش گرایی، تداعی گرایی، ماشین گرایی)
- بررسی تأثیر آغاز روانشناسی نوین بر دو شاخه تجربه گرایی و خرد گرایی
- بررسی سایر تأثیرات تاریخی بر نظریه های یادگیری: توماس رید، ژوزف گال، داروین و ابینگهوس

- بررسی چهار طرح کار:

الف- پارادایم کارکردگرایی:

- ثروندایک (پیوند گرایی)

- اسکینر (شرطی شدن عامل)

- هال (انگیزش تشویقی)

- بررسی تأثیر دیدگاههای فلسفی داروینیسم اجتماعی و پراگماتیسم

ب- پارادایم تداعی گرایی:

- پاولوف (شرطی شدن کلاسیک)
- گاتری (شرطی شدن از طریق مجاورت)
- ویلیام. ک. استیس (مدل سیرننتیک)
- تأثیر فلسفه تجربه گرایی سنتی بر یادگیری: هابز، لاک، هیوم، جیمز میل و استوارت میل

ج- پارادایم شناختی و انسان گرایی:

- پیازه (نظریه مرحله ای)
- تولمن (رفتار گرایی هدفمند، ارائه شش نوع یادگیری)
- بندورا (یادگیری مشاهده ای)
- نورمن (مهندسی شناختی، نظریه خبرپردازی)
- تأثیر فلسفه خردگرایی بر یادگیری: دکارت، لایب نیتس، کانت و بررسی معارضه آن با تجربه گرایی
- تأثیر فلسفه انسان گرایی بر تدریس: اگزستانسیالیسم، مارتین بوبر، کارل راجرز

د- پارادایم عصبی- فیزیولوژیکی

- هب (نظریه مجتمع های سلولی و زنجیره های مرحله ای)
- بررسی تأثیر دیدگاههای فلسفی ثنویت گرایی و ماتریالیسم

روش ارزیابی: ۱۰۰ درصد پروژه

منابع:

- ۱- بروس، جويس (۲۰۰۱)- الگوهای تدریس، شامل " متن کامل الگوهای جدید تدریس، خانواده الگوهای اجتماعی، پردازش اطلاعات انفرادی و رفتاری، چشم اندازی بر فراشناخت " گروه مترجمان- نشر صحیفه

۲- گیج، ناتانیل لیز (۱۳۷۴)، مبانی علمی هنر تدریس، سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی،

ترجمه محمود مهرمحمدی

- 3- Archambault, Reginald D (1966). **Philosophical Analysis and Education.**
- 4- Bauer, Michael, J,(1995) .**An introduction to the philosophical and psychological foundation to the university,** of Cincinnati.
- 5- Bauer, Gordon, Hilgard, E, (1981). **Theories of learning.** New Jersey prentice, Hall.
- 6- Gill, Jerry, (1993). **Toward a philosophy of education,** Humanities Press.
- 7- Churchoff, P.M (1979). **Scientific Realism and the Plasticity of Mind.** Cambridge and NewYork.

فهرست مطالعات:

- Abramowitz, S and Giroux ,H.A.(1991). Postmodern Education. Minneapolis: U. of Minneapolis Press.
- Best, S. and Kellner. D. (1991). Postmodern Theory. New York: The Guilford Press.
- Bowen, J and Hobson, R. (1974). Theories of Education. Sidney, Aus. John Wily and Sons Australasia Limited.
- Wynne, P.J. (1963). Theories of Education. New York: Harper and Row.

روش های تحقیق فلسفی
Methods of Philosophical Research

تعداد واحد: ۲ واحد

تعداد ساعت: ۳۲ ساعت

نوع درس: اصلی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

آموزش تکمیلی عملی: ندارد

اهداف کلی: آشنایی دانشجویان با روش های پژوهش کیفی

اهداف رفتاری:

- شناخت ویژگی های خاص پژوهش در فلسفه تعلیم و تربیت
- توانایی بکارگیری این روش ها در حوزه تعلیم و تربیت
- توانایی نقد و بررسی روش های مذکور

سرفصل درس: نظری - عملی: -

مطالب اساسی این درس برای شانزده جلسه در نظر گرفته شده است. مباحثی که از گستردگی یا پیچیدگی بیشتری برخوردارند، در طی دو جلسه بررسی خواهند شد. رئوس مطالب، به شرح زیر است:

چیستی پژوهش تربیتی:

تقابل دو سنت پژوهشی اثبات گرایی و پدیدارشناسی

جایگاه پژوهشی تربیتی در هر یک از این دو دیدگاه

مروری بر ویژگی ها و اصول پژوهش کمی در تعلیم و تربیت

مروری بر ویژگی ها و اصول پژوهش کیفی در تعلیم و تربیت

روش های کمی و کیفی پژوهش

زمینه تقابل کمی و کیفی در تعارض اثبات گرایی - پدیدارشناسی

تقابل کمی - کیفی در پژوهش های تعلیم و تربیت

آیا تقابل کمی - کیفی کاذب است؟

مروری بر روش های کیفی

انواع روش های کیفی

روش های کیفی در پژوهش تجربی تعلیم و تربیت

روش های کیفی در پژوهش های فلسفه تعلیم و تربیت

روش استنتاج عملی

زمینه های روش استنتاج نظری و عملی در ارسطو

مراحل روش استنتاج عملی

روش استنتاج عملی در پژوهش های فلسفه تعلیم و تربیت

نقد و بررسی روش استنتاج عملی

روش تحلیل فرارونده (استعلایی)

زمینه های تحلیل فرارونده در دیدگاه کانت

مراحل انجام تحلیل فرارونده

بکارگیری تحلیل فرارونده در تعلیم و تربیت

نقد و بررسی تحلیل فرارونده

روش تحلیل مفهومی و زبانی

زمینه های تحلیل زبانی در ویتگنشتاین دوم

ویژگی های تحلیل زبانی در پژوهش های تعلیم و تربیت

نمونه هایی از تحلیل زبانی در تعلیم و تربیت

نقد و بررسی روش تحلیل زبانی

روش تاویل متن (هرمنوتیک)

زمینه های روش هرمنوتیک: از دیلتای تا گادامر

هرمنوتیک به منزله روش و ضد روش

ویژگی های پژوهش هرمنوتیک در تعلیم و تربیت

نقد و بررسی پژوهش هرمنوتیک

روش قوم نگاری

زمینه های قوم نگاری در مردم شناسی

روش قوم نگاری و ویژگی های درونی در فرهنگ

ویژگی ها و مراحل پژوهش قوم نگارانه در تعلیم و تربیت

نقد و بررسی روش قوم نگاری در تعلیم و تربیت

روش عمل پژوهی

زمینه های عمل پژوهی در دیدگاه دیویی

ایده معلم به منزله پژوهشگر

ویژگی های پژوهش در عمل پژوهی

نقد و بررسی عمل پژوهی

روش تبارشناسی

زمینه های روش تبارشناسی در نیچه و فوکو

ویژگی های پژوهش در تبارشناسی
بکارگیری روش تبارشناسی در تعلیم و تربیت
نقد و بررسی روش تبارشناسی

روش ساختار شکنی

زمینه های روش ساختار شکنی در هایدگر و دریدا
پژوهش ساختار شکن و ایده قطب های آشکار و پنهان
بکارگیری روش ساختار شکنی در تعلیم و تربیت
نقد و بررسی روش ساختار شکنی

روش پژوهش انتقادی

زمینه های پژوهش انتقادی در مکتب فرانکفورت
پژوهش انتقادی و رهایی بخشی به جای عینیت
مراحل انجام پژوهش انتقادی در تعلیم و تربیت
نقد و بررسی پژوهش انتقادی

نحوه نگارش طرح تحقیق، رساله و مقاله های علمی

نحوه تنظیم طرح تحقیق شامل بیان مساله، ضرورت تحقیق، پرسش های پژوهش.
نحوه تنظیم رساله و اصول تدوین مربوط به هر یک از فصول آن
نحوه تهیه و انتشار مقاله علمی

روش ارزیابی: ۵۰ درصد پروژه + ۵۰ درصد آزمون نهایی نوشتاری

منابع

- ۱- باقری، خسرو، (۱۳۷۵) [تالیف، انتخاب و ترجمه]، دیدگاههای جدید در فلسفه تعلیم و تربیت، (مجموعه مقالات)، تهران: انتشارات نقش هستی. چاپ دوم همراه با افزوده ها، نشر علم، ۱۳۸۶
- ۲- باقری، خسرو و خسروی، زهره، (۱۳۸۶) پژوهش تربیتی: چیستی و روش شناسی، فصلنامه علمی-پژوهشی نوآوری های آموزشی: ویژه نامه نوآوری در روش شناسی پژوهش، سال ۶، شماره ۲۱.
- ۳- شفلر، ا. (۱۳۷۷) در باب استعداد های آدمی: گفتاری در فلسفه تعلیم و تربیت، ترجمه دفتر همکاری حوزه و دانشگاه، نظارت بر ترجمه: خسرو باقری، تهران: انتشارات سمت.
- ۴- کومبز، جرالد و دانیل، لو. پژوهش فلسفی: تحلیل مفهومی. ترجمه خسرو باقری. تهران: انتشارات سمت.

۵- گادامر، هانس -گئور (۱۳۸۲)، آغاز فلسفه، ترجمه عزت الله فولادوند، انتشارات هرمس.

۶- گال، م.؛ بورگ، و.؛ گال، ج. (۱۳۸۲) روشهای تحقیق کمی و کیفی در علوم تربیتی و

روانشناسی (جلد اول)، ترجمه: نصر، ا. ر.؛ عریضی، ح. ر.؛ ابوالقاسمی، م.؛ پاک سرشت، م. ج.؛ کیامنش،

ع.؛ باقری، خ.؛ خیر، م.؛ شهنی بیلاق، م.؛ خسروی، ز. انتشارات سمت.

۷- گال، م.؛ بورگ، و.؛ گال، ج. (۱۳۸۳) روشهای تحقیق کمی و کیفی در علوم تربیتی و

روانشناسی (جلد دوم)، ترجمه: نصر، ا. ر.؛ عریضی، ح. ر.؛ ابوالقاسمی، م.؛ پاک سرشت، م. ج.؛ کیامنش،

ع.؛ باقری، خ. انتشارات سمت

فهرست مطالعات:

. Bagheri Noaparast, Khosrow (2005). A hermeneutical model for research on the evaluation of academic achievement. *Quarterly Journal of New Thoughts on Education*. Vol. 1, Nos. 1 & 2, pp. 5-12. Iran: Al-Zahra University.

. Curren, R., Robertson, E. and Hager, P. (2006). The analytical movement. In R. Curren (ed.), *A Companion to the Philosophy of Education*. Oxford: Blackwell Publishing.

. Frankena, W. (1956). 'Toward a philosophy of philosophy of education' in Christopher J. Lucas (ed.), *What is Philosophy of Education?* 1969, pp. 286-291. Toronto: The Macmillan Company.

. Gallagher, S. (1992). *Hermeneutics and Education*. Albany, NY: Stated University on New York Press.

. Gane, M. (1983). *Towards a Critique of Foucault*. London: Routledge and Kegan Paul.

. Hirst, P. & Peters, R. (1970). *The Logic of Education*. London: Routledge and Kegan Paul.

. Hirst, P. (1974). *Knowledge and the Curriculum*. London: Routledge and Kegan Paul.

. Hook, S. (1956). 'The scope of philosophy of education', in C. Lucas (ed.) *What is*

Philosophy of Education? 1969, pp. 133-136. Toronto: The Macmillan,.

. Issitt, J. (2007). Evidence and metacognition in the New Regime of Truth: Figures of the Autonomous Learner on the Wall's of Plato's Cave. *Journal of Philosophy of Education* 41 (3), 381-393.

. Pring, R. (2000). *Philosophy of Educational Research*. London: Continuum.

. Pring, R. (2000). False dualism: quantitative and qualitative research. *Journal of Philosophy of Education*, 34 (3).

. Schon, d. (1995). *The Reflective Practitioner*. London: Arena.

. Trifonas, P. & M. Peters (2004) (eds.), *Derrida, Deconstruction and Education: Ethics of Pedagogy and Research*. Blackwell Publishing.

. Young, R. E. (1989). *A Critical Theory of Education: Habermas and Our Children's Future*. New York: Harvester Wheatsheaf.

مبانی فلسفی آموزش و پرورش ایران
Philosophical Foundations of Education in Iran

تعداد واحد: ۲ واحد

تعداد ساعت: ۳۲ ساعت

نوع درس: اصلی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: مکتب های فلسفی و آراء تربیتی (۱)

آموزش تکمیلی عملی: ندارد

اهداف کلی: بررسی مبانی فلسفی (ضمنی، صریح) آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران

اهداف رفتاری:

- شناخت ضرورت و نقش فلسفه تعلیم و تربیت در حل و فصل مسائل آموزش و پرورش ایران
- بررسی کاربرد پذیری مبانی فلسفی آموزش و پرورش ایران
- زمینه سازی به منظور پژوهش در حوزه فلسفه آموزش و پرورش ایران

سرفصل درس: نظری   عملی:-

- تعریف مبانی فلسفی

- تفاوت مبانی فلسفی و علمی و نقش مبانی فلسفی در نظام آموزشی، با عنایت به مبانی معرفت شناختی، هستی شناختی و ارزش شناختی

- مبانی فلسفی ضمنی در فعالیت های جاری آموزش و پرورش ایران با تأکید بر نقش فلسفه های تعلیم و تربیت معاصر کشورهای دیگر

- انواع رویکرد فلسفی / اسلامی به آموزش و پرورش:

○ رویکرد گرایش به متون اسلامی: انواع مبانی فلسفی آموزش و پرورش ملهم از متون اسلامی

○ رویکرد فلسفه به منزله محتوای فلسفه آموزش و پرورش برگرفته از یک نظام فلسفی معین

○ رویکرد فلسفه به منزله ساختار و روش

- مبانی فلسفی پیشنهاد شده در آموزش و پرورش ایران:

○ طرح کلیات تغییر بنیادی نظام آموزش و پرورش، مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی

(شورای تغییر بنیادی نظام) مسئول شورا: دکتر احمد احمدی

○ پژوهش تلاش برای دستیابی به فلسفه آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران،

مجری طرح: دکتر خسرو باقری

○ سند ملی آموزش و پرورش، مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی

- کاربردپذیری مبانی فلسفی/ اسلامی در آموزش و پرورش ایران با نظر به تحلیل مسائل جاری آموزش

و پرورش

- بررسی نقش مبانی فلسفی آموزش و پرورش بر مبانی علمی این حوزه

روش ارزیابی: در دو بخش انجام می شود:

بخش اول: در هر جلسه براساس طرح درس، دانشجویان باید مباحثی را مطالعه و گزارشی را برای

کلاس آماده کرده و آن را ارائه دهند. (۵۰ درصد مستمر)

بخش دوم: با توجه به مباحثی که در کلاس درس مطرح شده است، محوری را برای بررسی تکمیلی

انتخاب و براساس آن مقاله ای را به نگارش درآورند. (۵۰ درصد مقاله پایانی)

منابع:

۱- زیباکلام، فاطمه (۱۳۸۴)- مبانی فلسفی آموزش و پرورش در ایران، تهران: انتشارات دانشگاه

تفرش.

۲- باقری، خسرو (۱۳۸۰)- پژوهشی برای دستیابی به فلسفه آموزش و پرورش جمهوری اسلامی

ایران، گزارش تحقیق، وزارت آموزش و پرورش.

۳- مهر محمدی، محمود، مصوب سند ملی فلسفه آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران

۴- ستاد اجرایی تغییر بنیادی نظام آموزش و پرورش (۱۳۶۷)- طرح کلیات تغییر نظام فلسفه

آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران.

فهرست مطالعات:

- مجموعه مقالات همایش مهندسی اصلاحات

- مقالات نشریه ی مهندسی فرهنگی - شورای عالی انقلاب فرهنگی

- بن بست اصلاحات آموزشی از مارتین کارنوی و هنری ام . لوین

- بررسی نارسایی های ارتباط نظام های آموزش و پرورش و بازار کار و ارائه ی راه حل های اصلاحی از مهندس نفیسی
- کتاب مبانی فلسفی آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران از دکتر فاطمه زیبا کلام
- مقاله ی مبانی فلسفی آموزش و پرورش ایران - کیهان فرهنگی، ۱۳۷۹، دکتر فاطمه زیبا کلام
- طرح کلیات نظام آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران - شورای عالی انقلاب فرهنگی ۱۳۶۷
- پژوهشی برای دستیابی به فلسفه ی آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران - ۱۳۸۰
- نظریه‌های اسلامی تعلیم و تربیت - دکتر علم الهدی
- طرح تهیه ی سند ملی آموزش و پرورش جمهوری اسلامی - در حال انجام
- مقالات گردآوری شده درباره ی موضوع متعلق به دهه های گذشته توسط مدرس کلاس)
- کتاب های فلسفه ی آموزش و پرورش
- مقالات مرتبط با کاستی های نظام آموزش و پرورش ایران
- منابع مربوط به تاریخ آموزش و پرورش ایران
- کتب مربوط به مسایل آموزش و پرورش ایران
- منابع موجود در سازمان یونسکو و سایت یونسکو
- نشریات تخصصی حوزه ی آموزش و پرورش

مکتب های فلسفی و آراء تربیتی (۱)

Schools of Philosophy and Education Views (1)

تعداد واحد: ۲ واحد

تعداد ساعت: ۳۲ ساعت

نوع درس: اصلی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: فلسفه تطبیقی

آموزش تکمیلی عملی: ندارد

اهداف کلی: آشنایی دانشجویان با رویکردها، جریانها و مکاتب فلسفی کلاسیک و ارزیابی خاستگاه، ماهیت و دلالتهای آنها بر قلمرو تعلیم و تربیت و نیز نقد و بررسی آنها.

اهداف رفتاری:

- آشنایی دانشجویان با مکاتب فلسفی کلاسیک تا قبل از دوران معاصر
- آشنایی با دلالتهای تربیتی مکاتب مذکور
- نقد و بررسی جریانها و مکاتب مذکور
- سرفصل درس: نظری - عملی: -

مقدمه: بازاندیشی در مفاهیم فلسفه، تعلیم و تربیت و ارتباط آنها

۱- ایده آلیسم و تعلیم و تربیت

۲- رئالیسم (کلاسیک - تومیسم - علمی) و تعلیم و تربیت

۳- طبیعت گرایی و تعلیم و تربیت

۴- پراگماتیسم و تعلیم و تربیت

۵- اگزیستانسیالیسم و تعلیم و تربیت

۶- مارکسیسم و تعلیم و تربیت

روش ارزیابی: ۵۰ درصد پروژه + ۵۰ درصد آزمون نهایی نوشتاری

منابع :

- 1- Butler, J. Donald (1967). **Four Philosophies and Their Practice in Education and Religion.**
- 2- Broudy, Harry (1961). **Building a Philosophy of Education, Englewood Cliffs. N.J: Prentice Hall.**
- 3- Curtis, J.S. (1958). **Philosophy of Education.** University Tutorial Press.
- 4- Griese(1981). **Our Philosophy of Education What is it ? California Good year.**

فهرست مطالعات :

- 1- Dewey, John (1916). **Democracy and Education.** New York: Macmillan.
- 2- Kneller, George. F (1966). **Existentialism and Education.** New York: John Wiley & Sons.
- 3- Kaminsky, J (1993). **A New History of Educational Philosophy.** Westport: Greenwood press.
- 4- Whithead, Alfred North (1929). **The Aims of Education and Other Essays.** New York.

مکتب های فلسفی و آراء تربیتی (۲)
Schools of Philosophy and Education Views (2)

تعداد واحد: ۲ واحد

تعداد ساعت: ۳۲ ساعت

نوع درس: اصلی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: مکتب های فلسفی و آراء تربیتی (۱)

آموزش تکمیلی عملی: ندارد

اهداف کلی: آشنایی دانشجویان با رویکردها، جریانهها و مکاتب فلسفی معاصر و ارزیابی خاستگاه، ماهیت و دلالتهای آنها بر قلمرو تعلیم و تربیت و نیز نقد و بررسی آنها.

اهداف رفتاری:

- آشنایی دانشجویان با مهمترین مکاتب و دیدگاههای فلسفی معاصر
- آشنایی دانشجویان با دلالتهای تربیتی برگرفته از مکاتب و دیدگاههای مذکور
- توانایی دانشجویان در حوزه نقد و بررسی مکاتب و دیدگاههای مذکور

سرفصل های درس : نظری - عملی: -

۱. گرایش های فلسفی معاصر

۲- فلسفه تحلیلی و تعلیم و تربیت

لیبرالیسم سیاسی: (نوزیک، رالز، هیک ...)

لیبرالیسم آموزشی: (پیترز، هرست، اوک شات)

۳- دیدگاه هرمنوتیک و تعلیم و تربیت

۴. مکتب فرانکفورت و تعلیم و تربیت

۵. دیدگاه مابعد ساختارگرا و تعلیم و تربیت

۶. دیدگاه پراگماتیسم جدید و تعلیم و تربیت

۷. دیدگاه واقع گرایی نقاد و تعلیم و تربیت

روش ارزیابی: ۵۰ درصد پروژه + ۵۰ درصد آزمون نهایی نوشتاری

منابع :

- ۱- باقری، خسرو (۱۳۸۶) - نوعمل گرایی و فلسفه تعلیم و تربیت، انتشارات دانشگاه تهران.
- ۲- باقری، خسرو (۱۳۷۵) - دیدگاههای جدید در فلسفه تعلیم و تربیت، انتشارات نقش هستی
- ۳- حقیقی، شاهرخ (۱۳۷۹) - گذار از مدرنیته، تهران: انتشارات آگه
- ۴- لاکوست، ژان (۱۳۷۵) - فلسفه در قرن بیستم، ترجمه دکتر رضا داوری، تهران: انتشارات سمت
- ۵- واعظی، احمد (۱۳۸۵) - درآمدی بر هرمنوتیک، انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

فهرست مطالعات:

- Aronowitz Stanly and Giroux Henry (1991). **Postmodern Education**. University of Minnesota Press- Printed U.S. A
- Crisp, Roger. (1997). **Mill on Utilitarianism**. Routledge London and New York.
- Corson, D,J (1989). **The social Epistemologies of Education**. **Social Epistemology: A Journal of Knowledge, culture and policy** 3.
- Foucault, Michel (1979). **Discipline and Punish**. New York: Vintoge Books.
- Norris, Christopher. (1982). **Deconstruction Theory and Practice**. Routledge London and New York.
- O'Connor D.J, (1973). **An introduction to the Philosophy of Education**- Routledge & Kegan Paul- London
- O'Hear, Anthony. (1981). **Education Society and Human an Anthony O'Hear Introduction to the Philosophy of Education**. London, RKP.
- Walker, J.C (1983). **Some Recent Developments in Philosophy of Education**. Occasional papers No. 14. Department of education. The

تاریخ اندیشه های تربیتی (۱)
History of Education Thoughts (1)

تعداد واحد: ۲ واحد

تعداد ساعت: ۳۲ ساعت

نوع درس: اصلی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

آموزش تکمیلی عملی: روش کارگاهی

اهداف کلی: "بررسی سیر آراء تربیتی فیلسوف مریبان بزرگ از "هند قدیم تا نوزایی" به منظور ایجاد

بینش تاریخی نسبت به مسائل تربیتی.

اهداف رفتاری:

- آشنایی دانشجویان با سیر اجمالی اندیشه های فلسفی فیلسوف مریبان بزرگ در محدوده تاریخی هند قدیم تا نوزایی .

- آشنایی دانشجویان با سیر اجمالی اندیشه های تربیتی فیلسوف مریبان بزرگ در محدوده تاریخی مذکور.

- ایجاد بینش تاریخی در دانشجویان نسبت به مسائل تربیتی در محدوده تاریخی مذکور.

- ایجاد توانایی در دانشجویان برای بهره گیری از بینش تاریخی در محدوده مذکور در جهت درک شرایط و مقتضیات عصر حاضر.

سرفصل درس: نظری عملی: -

بررسی اندیشه های تربیتی:

۱- آسیا

۱-۱- " هند": آشنایی با آثاری نظیر وداها، اوپانیشادها، آرمانهای بودا، عقاید جینی -Jainism و

نظایر آنها

۱-۲- "چین": آشنایی با اندیشه های کنفوسیوس، موتسه، لائوتسه، چوانگ تسه

۲- "یونان"

۲-۱- "پیش سقراطیان":

۱-۱-۲- فیثاغورس، هراکلیوس، پارمنیدس، امپدوکلس، آناکساگوراس

۲-۱-۲- آشنایی با اندیشه های سوفسطائیان نظیر پروتاگوراس

- ۲-۲- عصر گلبار: آشنایی با اندیشه های سقراط، افلاطون و ارسطو
- ۳- "روم": آشنایی با اندیشه های سیسرون، حکمت رواقی شامل تعالیم سنکا، مارکوس اورلیوس، اپیکتتوس، پلوتارک، کوینتی لین
- ۴- "سده های میانه": (اگوستین، توماس آکوئیناس)
- ۵- "عصر نوزایی": آشنایی با اندیشه های مارتین لوتر، کالون، اراسموس، ماکیاولی، مونتینی، ملانکتون و لوبولا (یسوعیان)

روش ارزیابی: ۱۰۰ درصد پروژه

منابع:

- 1- Boyd, W & King, E (1961). The history of western Education
- 2- Curtis & Boulwood (1975). A short history of Education IDAS
- 3- Hamlyn & D.W (1987). A history of western philosophy
- 4- Ulich (1967). History of education thought.
- 5- Wise (1964). The history of education

فهرست مطالعات:

- کاردان، علیمحمد (۱۳۸۱). سیر آراء تربیتی در غرب، تهران: انتشارات سمت

- Ulich, R. (1961). Three Thousands Years of Educational Wisdom. Cambridge, Mass. Harvard University Press.
- Rousseau, J. J. (1974). The Social Contract. London: Penguin Books.
- Nettleship, R.L. (1969). The Theory of Education in Plato's Republic. London: Oxford University Press.
- Leff, G. (1965). Medieval Thought: St. Augustine to Ockham. Hammonds Worth, Middlesex, England: Penguin Books.
- Introduction: A History of Educational Ideas, Lawton, Denis, British Library Cataloguing in Publication Data. 2002

تاریخ اندیشه های تربیتی (۲) History of Education Thoughts (2)

تعداد واحد: ۲ واحد

تعداد ساعت: ۳۲ ساعت

نوع درس: اختیاری

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: تاریخ اندیشه های تربیتی (۱)

آموزش تکمیلی عملی: سمینار

اهداف کلی: "بررسی سیر آراء تربیتی فیلسوف مربیان بزرگ از " پایان نوزایی تا عصر حاضر " به

منظور ایجاد بینش تاریخی نسبت به مسائل تربیتی.

اهداف رفتاری:

- آشنایی دانشجویان با سیر اجمالی اندیشه های فلسفی فیلسوف مربیان بزرگ در محدوده تاریخی از پایان نوزایی تا عصر حاضر .

- آشنایی دانشجویان با سیر اجمالی اندیشه های تربیتی فیلسوف مربیان بزرگ در محدوده تاریخی مذکور.

- ایجاد بینش تاریخی در دانشجویان نسبت به مسائل تربیتی در دوره مذکور.

- ایجاد توانایی در دانشجویان برای بهره گیری از بینش تاریخی در محدوده زمانی مذکور در جهت درک شرایط و مقتضیات عصر حاضر.

سرفصل درس: نظری - عملی: -

بررسی اندیشه های تربیتی:

۱- عصر جدید

۱-۱- سده ۱۷: "دکارت، کومنیوس، جان لاک، لایب

نتیس"

۱-۲- سده ۱۸: "روسو، کانت، پستالوزی"

۱-۳- سده ۱۹: "هربارت، فروبل، پیرس"

۲- دوره حاضر

۲-۱- نیمه اول سده ۲۰: "دیویی"

۲-۱- نیمه دوم سده ۲۰:

۱-۲-۲- پیترز، هرست " (فلسفه تحلیلی)

۱-۲-۲- کواین، رورتی " (فلسفه نوعمل گرایی)

روش ارزیابی : در سه بخش انجام می شود:

بخش اول: گزارش های دانشجویان و ارائه در هر جلسه (۴۰ درصد مستمر)

بخش دوم: مقاله ی پایانی براساس موضوع های مطرح شده در کلاس و علاقه خود دانشجو- تهیه می

شود. (۳۰ درصد پروژه پایانی)

بخش سوم: آزمون نهایی پایان ترم (نوشتاری ۳۰ درصد)

منابع

۱- زیباکلام ، فاطمه (۱۳) سیر اندیشه های فلسفی در غرب،

2- Ulich, Robert (1968) History of education thought, New York.

3- Scruton, Roger (2002) A short history of modern philosophy from Descartes to Wittgenstein Routledge.

4- Rusk, Robert (1974) Doctrine of the great education, Macmillan.

فهرست مطالعات:

- تاریخ تمدن، ویل دورانت، انتشارات علمی و فرهنگی
- آثار ژان ژاک روسو، به ویژه امیل یا تعلیم و تربیت
- مریمان بزرگ، ژان شاتو، ترجمه دکتر شکوهی انتشارات دانشگاه تهران
- پیدایش یک تربیت جدید، ترجمه محمد آشنا، نشریه روانشناسی و علوم تربیتی
- اروپا در عصر انقلاب از دکتر حافظ فرمانفرمائی، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۴۴
- تاریخ اروپا از دکتر غفوری
- تاریخ فرهنگ اروپا، دکتر عیسی صدیق، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۴۷
- تاریخ و فلسفه تعلیم و تربیت غرب، پروفیسور مهدی نخستین، ترجمه دکتر میر حسین، دکتر شرفی، انتشارات امیر کبیر

فلسفه تربیتی اسلام
Islamic Educational Philosophy

تعداد واحد: ۲ واحد

تعداد ساعت: ۳۲ ساعت

نوع درس: اختیاری

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

آموزش تکمیلی عملی: ندارد

اهداف کلی: آشنایی دانشجویان با مفاهیم و مولفه های اساسی فلسفه تربیتی در منظر اسلام و دلالت های تربیتی آنها به منظور دستیابی به ساختاری جامع و منسجم در حوزه مذکور.

اهداف رفتاری:

- آشنایی دانشجویان با مبانی هستی شناختی در منظر اسلام و دلالت های تربیتی آن
- آشنایی دانشجویان با مبانی انسان شناختی در منظر اسلام و دلالت های تربیتی آن
- آشنایی دانشجویان با مبانی معرفت شناختی در منظر اسلام و دلالت های تربیتی آن
- آشنایی دانشجویان با مبانی ارزش شناختی در منظر اسلام و دلالت های تربیتی آن
- ایجاد توانایی در دانشجویان برای دستیابی به ساختاری جامع و منسجم در قلمرو فلسفه تربیتی اسلام.

سرفصل درس: نظری عملی:-

"مفهوم شناسی": چیستی (معنای) تربیت، امکان و حدود تربیت، منزلت تربیت، تربیت تکوینی و

تشریحی

بخش اول: مبانی هستی شناختی در منظر اسلام:

الف: شناخت خدای تعالی، وجوب و اطلاق خدایتعالی و ...)

ب: مؤلفه های هستی شناختی:

(واقعیتی به نام هستی، مغایرت هستی با چیستی، اصالت وجود، تدرج وجود)

بخش دوم: مبانی انسان شناختی در منظر اسلام:

ویژگی های انسان: (ترکیب انسان از تن و روان، وابستگی تن و روان، تطور حیات آدمی،

عقلانیت آدمی، عاملیت آدمی و ...)

بخش سوم: مبانی معرفت شناختی در منظر اسلام:

مساوقت شناخت با هستی، اتحاد عاقل و معقول و عقل، ترجیح معرفت انفسی بر معرفت آفاقی و ...)

بخش چهارم: مبانی ارزش شناختی در منظر اسلام:

الف: ارزشهای اخلاقی (خدای متعال، خیر علی الاطلاق است، خدای متعال، آگاه از همه

خیرهاست، فاعل خیر، مرجع خیر است، انسان واجد ارزش خداگونگی و ...)

ب: ارزشهای زیبایی شناختی: عشق به زیبایی، امری فطری است، جلب رضای زیبایی مطلق،

واجد زیبایی است، ترجیح خیر و زیبایی باطنی بر زیبایی ظاهری و ...)

بخش پنجم: استنتاج و دلالت های تربیتی

الف: دلالت های تربیتی برگرفته از مبانی هستی شناختی

ب: دلالت های تربیتی برگرفته از مبانی انسان شناختی

ج: دلالت های تربیتی برگرفته از مبانی معرفت شناختی

د: دلالت های تربیتی برگرفته از مبانی ارزش شناختی

بخش ششم: جمع بندی و نتیجه گیری

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر (۱۰ درصد)

میان ترم (۳۰ درصد)

پروژه (۱۰ درصد)

آزمون نهایی نوشتاری (۵۰ درصد)

منابع :

- ۱- العطاس، سید محمد نقیب (۱۹۸۰) مفهوم آموزش و پرورش در اسلام، ترجمه محمد حسین ساکت (۱۳۷۴) مؤسسه مطالعات اسلامی.
- ۲- باقری، خسرو، (۱۳۸۷) درآمدی بر فلسفه تعلیم تربیت جمهوری اسلامی ایران، جلد اول و دوم، تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی
- ۳- شرفی، محمدرضا (۱۳۸۹) فلسفه تربیتی اسلام با رویکرد تطبیقی، تهران: مؤسسه فرهنگی

منادی تربیت

فهرست مطالعات :

- 1- Al- Attas, Mohammad Al- Naquib (1977). "Aims and Objective of Islamic Education"
- 2- Al- Attas, Mohammad Naquib Syed (1997). The Concept of Education in Islam: A Framework for an Islamic Philosophy of Education
- 3- Ean, Daud. The concept of Knowledge in Islam, and its implications for Education in a Developing country
- 4- Khouj, Abdullah Muhammad (19870. Education in Islam
- 5- Milligan, Jeffrey Ayala (2005). Islamic Identity, Postcoloniality, and Educational Policy: Schooling and Ethno- Religious Conflict in the Southern Philippines
- 6- Sarwar, Ghulam (2001). Islamic Education: Its Meaning, Problems and Prospects

رویکرد فلسفی در برنامه ریزی درسی
Philosophical Approaches in Curriculum

تعداد واحد: ۲ واحد

تعداد ساعت: ۳۲ ساعت

نوع درس: اختیاری

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: مکتب های فلسفی و آراء تربیتی (۱)

آموزش تکمیلی عملی: ندارد

اهداف کلی: آشنایی دانشجویان با رویکرد فلسفی مطرح در برنامه ریزی درسی

اهداف رفتاری:

- آشنایی دانشجویان با نظریه های برنامه درسی، نقش و ارزیابی اهداف تعلیم و تربیت.
- بررسی انسان مطلوب هر نظام آموزشی، بررسی تئوری یا نظریه هر مکتبی درباره سعادت و تأثیر این دیدگاهها در برنامه ریزی درسی.
- ابعاد مختلف برنامه درسی همچون محتوا، ساختار، سازماندهی مواد درسی، نقش معلم و شاگرد.
- آشنایی دانشجویان با نحوه ارزشیابی.

سرفصل درس: نظری - عملی -

مطالب برای ۱۶ جلسه در نظر گرفته شده است. اما نظر به اینکه با مکاتب مختلف فلسفی باید آشنایی تقریباً کاملی وجود داشته باشد، برخی از مطالب طی ۲ یا ۳ جلسه برگزار خواهد شد. رئوس مطالب به شرح زیر است:

چیستی و اهمیت رویکرد فلسفی در برنامه ریزی درسی

- معرفی نظریه دانش (معرفت شناسی) و ارتباط و تأثیر آنها بر برنامه درسی
- معرفی نظریه ارزش (ارزش شناسی) و ارتباط و تأثیر آنها بر برنامه درسی
- مروری بر نقش مکاتب و مدافعان هر نظریه
- بررسی دلالتها و دریافت وجود انسجام یا عدم انسجام در افکار مشاهیر هر نظریه

پرداز آموزشی

بررسی رویکردهای فلسفی به برنامه درسی

- ۱- ایده آلیسم (هستی شناسی، معرفت شناسی، ارزش شناسی و برنامه درسی)
- ۲- رئالیسم کلاسیک (هستی شناسی، معرفت شناسی، ارزش شناسی و برنامه درسی)
- ۳- عملگرایی / پیشرفت گرایی (هستی شناسی، معرفت شناسی، ارزش شناسی و برنامه درسی)
- ۴- مفهوم گرایی (بازپردازی) (هستی شناسی، معرفت شناسی، ارزش شناسی و برنامه درسی)
- ۵- لیبرالیسم آموزشی (هستی شناسی، معرفت شناسی، ارزش شناسی و برنامه درسی)
- ۶- پست مدرن : برنامه ریزی پنهان (اندیشه آیزنر، ژيرو، جکسون و برخی دیگر)

روش ارزیابی:

- ارزشیابی مستمر (۲۰ درصد)
- پروژه (۲۰ درصد)
- آزمون نهایی نوشتاری (۶۰ درصد)

منابع

۱- بارو، رابین و وودز، رونالد (۱۳۷۶) درآمدی بر فلسفه آموزش و پرورش، ترجمه فاطمه زیباکلام،

تهران:

2. Adler.M (1982) The paidia proposal. New York: Macmillan.
3. Curtis. M.A (1958) Philosophy of Education. University Tutorial press.
4. Eisner, Curriculum Ideologies in: Curriculum Imagination .
5. Hirst, P (1974) Knowledge and the Curriculum. First edition, London: RKP.
6. Peters/ R (1960) Authority, Responsibility and Education. London: George Allen and Unwin.
7. Tyler, R (1950) Basic Principles of Curriculum and Instruction. Chicago University of Chicago press.
8. Kuhn, S.M (2009) Philosophy of Education, Routledge.

فهرست مطالعات:

- باقری، خسرو؛ سجادیه، نرگس؛ توسلی، طیبه (۱۳۸۹) رویکردها و روش های پژوهش در فلسفه تعلیم

و تربیت، تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی

- زیباکلام، فاطمه (۱۳۸۸) وایتهد و تعلیم و تربیت، تهران: انتشارات حفیظ

- زیباکلام، فاطمه (۱۳۹۰) مبانی فلسفی آموزش و پرورش، تهران: انتشارات حفیظ

تربیت در نهج البلاغه Education in Nahjul- Balaga

تعداد واحد: ۲ واحد

تعداد ساعت: ۳۲ ساعت

نوع درس: اختیاری

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

آموزش تکمیلی عملی: ندارد

اهداف کلی: آشنایی دانشجویان با اهداف، مبانی، اصول و روشهای تربیتی در نهج البلاغه

اهداف رفتاری:

- آشنایی دانشجویان با اهداف، مبانی، اصول و روشهای تربیت اجتماعی - سیاسی در نهج البلاغه

- آشنایی دانشجویان با اهداف، مبانی، اصول و روشهای تربیت عاطفی در نهج البلاغه

- آشنایی دانشجویان با اهداف، مبانی، اصول و روشهای تربیت عقلانی در نهج البلاغه

- آشنایی دانشجویان با اهداف، مبانی، اصول و روشهای تربیت دینی و اخلاقی در نهج البلاغه

سرفصل درس: نظری - عملی: -

- معنا و مفهوم تربیت

جایگاه و منزلت تربیت در نهج البلاغه

معنا و امکان تربیت در نهج البلاغه

- اهمیت تربیت برای حیات فردی و اجتماعی

- آفرینش پدیده ها

جهان هستی

انسان در جهان

فلسفه آفرینش جهان و انسان

- انسان از دیدگاه نهج البلاغه

نقاط ضعف و قوت انسان

امکانات و مویذات

انسان کامل در این دیدگاه

- عوامل رشد و تکامل (عبادت، تزکیه، ریاضت های مذهبی، صبر در شدائد)

- بلايا و امتحانات (، دامنه آن، صبر و تحمل آن، تأثير در سازندگي انسان)

نقش تربيت در تکوين هويت فردي و اجتماعي

- موانع رشد و تکامل انسان (گناه و آلودگي، معاشرت هاي ناصواب، غفلت ها، علل هلاک اهم)

- سازندگي هاي اوليه (ايجاد انس و عادت، بازسازي ها)

- صفات نيکوي پرورش يافتگان (متقين)

(ابعاد وجودي آنها، ويژگي هاي جسمي، رواني و عاطفي)

- خواستارهاي معلم و مربي (وصايا) - رهنمودها، تبشیرها و اندرزها

- فلسفه کارمربي (ارسال رسل، اهداف و مقاصد آن)

- انسان و سنن آفرينش (تطابق با سنن، رمز بقا و جاودانگي و ...)

- تربيت سياسي

توقعات سياسي

ويژگيهاي حاکم و مسئولان (سازندگي ها در آنان)

مسئوليت حکومت

جايگاه حقوق متقابل حاکم و مردم

روش ارزيابي:

ارزشيابي مستمر (۱۰ درصد)

ميان ترم (۳۰ درصد)

پروژه (۱۰ درصد)

آزمون نهايي نوشتاري (۵۰ درصد)

منابع

- جعفري، محمدتقي (۱۳۵۸) "خدا، جهان و انسان از ديده گاه علي (ع) و نهج البلاغه"، تهران: انتشارات

بنیاد نهج البلاغه

- جوادي آملی، عبدالله (۱۳۷۹) "حکمت نظري و عملي در نهج البلاغه"، قم: مرکز نظر اسراء

- _____ (۱۳۸۰) "وحدت جوامع در نهج البلاغه"، قم: مرکز نشر اسراء

- دلشاد تهرانی، مصطفي (۱۳۷۹) "ماه مهرپرور (تربيت در نهج البلاغه)", تهران: انتشارات دريا

- کریم محمد، اویس (۱۳۶۶) *المعجم الموضوعی نهج البلاغه*، مشهد: بنیاد پژوهشهای اسلامی آستان
قدس رضوی

- مکارم شیرازی، ناصر (۱۳۶۷) *ترجمه گویا و شرح فشرده ای بر نهج البلاغه*، قم: مؤسسه مطبوعاتی
هدف

- هاشمی، محمود (۱۴۰۵ق) *التفسیر الموضوعی لنهج البلاغه*، قم: مکتبه الهاشمی

فهرست مطالعات:

- دشتی، محمد- *فرهنگ معارف نهج البلاغه* - مؤسسه تحقیقاتی امیرالمؤمنین (ع)- قم
- دشتی، محمد- *فرهنگ موضوعات کلی نهج البلاغه* - مؤسسه تحقیقاتی امیرالمؤمنین (ع)- قم
- دشتی، محمد- *دایره المعارف بزرگ نهج البلاغه* - مؤسسه تحقیقاتی امیرالمؤمنین (ع)- قم
- دلشاد تهرانی، مصطفی (۱۳۷۹)- *طائر فرخ پی، کمالات انسانی در نهج البلاغه* - انتشارات دریا
- دلشاد تهرانی، مصطفی (۱۳۷۹)- *مشرب قهر، روشهای تربیتی در نهج البلاغه* - انتشارات دریا
- دین پرور، سیدجمال الدین (۱۳۶۰)- *جهان بینی الهی در نهج البلاغه* - انتشارات بنیاد نهج البلاغه
- عزیز ابراهیم، علی (۱۴۱۶ق) - *الامام علی (ع) فی ملاحم نهج البلاغه* - انتشارات مکتبه السائغ-
طرابلس- لبنان.

- عطاردی، عزیزالله و مؤسسه نهج البلاغه ایران (۱۴۱۶ق) - *نهج البلاغه امیرالمؤمنین امام علی
(ع) با شرح لغوی و فهرست موضوعی* - چاپ دوم- المستشاریه الثقافیه للجمهوریه الاسلامیه الایرانیه فی
سوریه

- مشکینی، علی- *الهادی الی موضوعات نهج البلاغه* - مؤسسه تحقیقاتی امیرالمؤمنین (ع)- قم
- مطهری، سید حمید (۱۳۷۹)- *مآخذ شناسی نهج البلاغه* - دبیرخانه مجمع گروههای معارف اسلامی
دانشگاههای سراسر کشور

مربیان بزرگ Great Educators

تعداد واحد: ۲ واحد

تعداد ساعت: ۳۲ ساعت

نوع درس: اختیاری

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

آموزش تکمیلی عملی: روش کارگاهی

اهداف کلی: آشنایی دانشجویان با فیلسوفان، اندیشمندان و مربیان برجسته از دوره گلبار یونان تا نیمه اول قرن بیستم.

اهداف رفتاری:

- آشنایی دانشجویان با فیلسوفان، اندیشمندان و مربیان برجسته یونان.
- آشنایی دانشجویان با فیلسوفان، اندیشمندان و مربیان برجسته دوره قرون وسطی
- آشنایی دانشجویان با فیلسوفان، اندیشمندان و مربیان برجسته دوره نوزایی
- آشنایی دانشجویان با فیلسوفان، اندیشمندان و مربیان برجسته عصر جدید تا نیمه اول قرن بیستم
- آشنایی دانشجویان با فیلسوفان، اندیشمندان و مربیان برجسته مسلمان

سرفصل درس: نظری - عملی: -

عقاید فیلسوفان یونان: افلاطون، ارسطو ...

عقاید فیلسوفان رومی: کوئین تلین، اگوستین قدیس، روش مدرسی اسکولاستیک، توماس کوئیناس قدیس.

انسان گرایان و رنسانس عقاید اهل یسوع: کومنیوس

عقاید علمای اروپایی: لاک، روسو، کانت، پستالوزی، فروبل، هربارت

عقاید علمای آمریکایی: دیویی

مربیان اسلامی: امام محمد غزالی، خواجه نصیرالدین طوسی، سیدبن طاووس (کتاب کشف المحججه لثمره

البهجه)

روش ارزیابی: ۱۰۰ درصد پروژه

فهرست منابع:

Curtis & Boulwood, A Short History of Education Ideas, 1975.

فهرست مطالعات:

- ارسطو، سیاست. ترجمه حمید عنایت، تهران: انتشارات علمی فرهنگی
- افلاطون، جمهور، ترجمه فؤاد روحانی، تهران: انتشارات علمی فرهنگی
- ژان ژاک روسو، امیل، ترجمه غلامحسین زیرک زاده، تهران: انتشارات ناهید
- شاتو، ژان. مربیان بزرگ. ترجمه غلامحسین شکوهی، تهران: انتشارات دانشگاه تهران
- Dewey, J. (1916). Democracy and Education. London: The Free Press
- Dewey, J. (1961). Experience and Nature. La Salle. Illinois: Open Court.
- Dewey, J. (1929). The Quest for Certainty: A Study of the Relation of Knowledge and Action. New York: Perigee Books.

تربیت از دیدگاه قرآن و سنت
Education in Quran and Tradition

تعداد واحد: ۲ واحد

تعداد ساعت: ۳۲ ساعت

نوع درس: اختیاری

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

آموزش تکمیلی عملی: ندارد

اهداف کلی: آشنایی با آموزه های قرآن کریم به منظور استخراج و استنباط دلالت های آن در قلمرو

تعلیم و تربیت

اهداف رفتاری: آشنایی با مؤلفه های تربیت در دیدگاه معصومین علیهم السلام به منظور استنباط

نظریات تربیتی آنها در قلمروهای مختلف تعلیم و تربیت.

سرفصل درس: نظری - عملی: -

فصل اول - کلیات و مقدمات:

بخش اول: آشنایی اجمالی با قرآن

- محتوی و مضامین اصلی قرآن

- سوره های مکی و مدنی و تفاوت آنها

- محکم و متشابه

- تحدی و اعجاز قرآن

- تفسیر و تأویل

آشنایی با سبکهای تفسیری

بخش دوم: آشنایی اجمالی با برخی متون روایی (سیره علمی و عملی معصومین (ع))

آشنایی با روشهای مطالعه و پژوهش در متون اسلامی

فصل دوم - انسان، موضوع تربیت (در کلام الهی و بیان معصومین (ع))

- نگاهی اجمالی به جایگاه و منزلت انسان

- نسبت میان خلقت، حیات و رحلت انسان

- جایگاه معنا در زندگی انسان

- آرمانها، غایات و اهداف تربیت انسان

فصل سوم - حوزه و قلمرو تربیت در قرآن و سنت

- تربیت عقلانی
- تربیت اجتماعی
- تربیت عاطفی
- تربیت اخلاقی
- تربیت دینی
- تربیت سیاسی

فصل چهارم - شیوه های ویژه تربیت در قرآن و سنت

- رفع و دفع در قرآن
- خطابه های قرآن
- آداب قرآن (رمز و راز تکرارها، اشاره ها و کنایه ها، آیه ها و آرایه ها ...)
- قانون مندی های قرآن
- روشهای تربیتی در سیره علمی معصومین (ع)
- روشهای تربیتی در سیره عملی معصومین (ع)

روش ارزیابی:

- ارزشیابی مستمر (۱۰ درصد)
- میان ترم (۳۰ درصد)
- پروژه (۱۰ درصد)
- آزمون نهایی نوشتاری (۵۰ درصد)

منابع:

۱. الاهوانی، احمد (۱۹۸۳) التربیه فی الاسلام، مصر؛ قاهره: دارالمعارف
۲. باقری، خسرو (۱۳۸۷) درآمدی بر فلسفه تعلیم و تربیت جمهوری اسلامی ایران، جلد اول و دوم، تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی
۳. بشیردار (۱۳۶۲) - تعالیم اخلاقی قرآن - ترجمه بهاءالدین خرمشاهی - مرکز نشر دانشگاهی (تاریخ فلسفه در اسلام)
۴. خرمشاهی، بهاءالدین (۱۳۷۲) - قرآن پژوهی (هفتاد بحث و تحقیق قرآنی) - مرکز نشر فرهنگ مشرق
۵. عبدالغنی، عبود (۱۹۷۷) فی التربیه الاسلامیه، قاهره: دارالفکر العربی
۶. شریف رضی، سیدمحمد (۱۳۸۲) نهج البلاغه (سخنان امام علی (ع))، ترجمه محمد دشتی، قم: خورای برنامهریزی آموزشی

۷. عبدالرحمان نقيب، عبدالرحمن (۱۳۸۷) روش شناسی تحقيق در تعليم و تربيت (رويكردي اسلامي)، ترجمه، نقد و اضافات بهروز رفيعي، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه

فهرست مطالعات:

- ۱- نهج الفصاحه (رهنمای انسانیت) (۱۳۸۲) تنظيم موضوعی سخنان پیامبر اسلام (ص)، ترجمه فرید تنکابنی، دفتر نشر فرهنگ اسلامی
- ۲- تحف العقول، سخنان معصومین (ع)، ترجمه مصطفوی، تهران: انتشارات علمیه اسلامیة
- ۳- الأمدی التیمی، عبدالواحد (۱۴۱۰هـ.ق) غررالحکم و دررالکلم (سخنان امام علی (ع))، ترجمه محمدعلی انصاریان، قم: دارالکتاب الاسلامی
- ۴- طلس، محمداسعد، التریبه و التعلیم فی الاسلام، بیروت
- ۵- حکیمی، محمد و دیگران (۱۳۶۰) الحیات، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی
- ۶- مصطفوی، حسن (۱۳۷۲) التحقیق فی کلمات القرآن الکریم، دوره ۱۵ جلدی
- ۷- نحلوی، عبدالرحمن، اسس التریبه الاسلامیه- دارالفکر- دمشق
- ۸- فرید تنکابنی، مرتضی (۱۳۶۸)- الحدیث (روایات تربیتی) تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی
- ۹- القبانچی، حسن (۱۴۱۹ هـ.ق) علی و اسس التریبه، تحقیق هاشم المیلانی، قم: نشر الهادی
- ۱۰- القزوینی، امیرمحمد مهدی، الفکر التربوی عندالشیعه الامامیه، القاهره: دارالثقافه
- ۱۱- محمدی ری شهری، محمد (۱۳۶۲)، میزان الحکمه، دوره ده جلدی، قم: دفتر انتشارات جامعه مدرسین حوزه علمیه قم
- ۱۲- ملکاوی، فتحی حسن (۱۳۸۰) گامی به سوی نظریه پردازی در تعلیم و تربیت اسلامی، ترجمه اسداله طوسی و غلامرضا متقی فر، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)

